

УДК 336.27

DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/17.4>**Галайко Н.В.**

старший викладач кафедри соціально-поведінкових,
гуманітарних наук та економічної безпеки
Львівський державний університет внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9100-2826>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ЗАПОЗИЧЕННЯМИ

У статті проведено огляд наукових підходів до трактування поняття «управління державним боргом». На основі теоретичних досліджень сформоване загальне визначення даної категорії. Зазначено, що система управління державним боргом складається з таких елементів, як об'єкт та суб'єкт управління, предмет управління, боргова політика, борговий механізм, система обліку і контролю. Визначено та охарактеризовано п'ять етапів управління державним боргом. Виділено три основні моделі інституційної підтримки управління державними запозиченнями, розділено всі методи управління державним боргом на дві групи: адміністративні та ринкові. Охарактеризовано напрями проведення ефективної боргової політики та зазначено принципи, яких потрібно притримуватися під час управління державними запозиченнями. Сформовано висновки та окреслено проблематику подальших досліджень.

Ключові слова: державний борг, державні запозичення, управління державним боргом, система управління, боргова політика.

Постановка проблеми. Сьогодні державний борг є невід'ємною частиною фінансово-економічної системи будь-якої країни. Адам Сміт зазначав, що державні запозичення негативно впливають на економіку і призведуть до банкрутства держави, наслідком якого буде неможливість держави виконувати свої зобов'язання. Порівнявши державний борг із вулицею з одностороннім рухом, він уважав, що одного разу ставши на неї, не можна буде повернутися назад. Водночас Томас Мальтус притримувався думки про те, що покриття витрат держави за допомогою залучених ресурсів може призвести до збільшення сукупного попиту, а накопичення боргу держави призведе до зростання якості виробничого сектору та витіснення непотрібних товарів із ринку. Залучення державою кредитів не є однозначно позитивним чи негативним явищем. На нашу думку, відповідь на цю проблему потрібно шукати у площині ефективності використання кредитних ресурсів, оскільки за накопичення державного боргу виникають проблеми з його погашенням та обслуговуванням. Тому важливим для будь-якої країни є побудова ефективної системи управління державним боргом, яка була б здатна запобігти можливим борговим кризам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державного боргу та управління державним боргом завжди були актуальними у науковій літературі. Вагоме місце у дослідженні цієї проблематики займають праці О.І. Барановського, Т.П. Богдан, Г.В. Кучер, С.Л. Лондар, І.О. Лютого, В.М. Федосова, С.І. Юрія та ін. Однак недостатньо висвітленою є проблема побудови системи управління державним боргом.

Мета статті полягає в узагальненні наукових поглядів на поняття «управління державним боргом», наданні пропозицій щодо побудови системи управління державним боргом та виокремленні найбільш важливих складників цієї системи.

Виклад основного матеріалу. Міжнародні фінансові організації та світові експертні кола визначають надмірне зростання світового боргу. Сукупна забор-

гованість урядів, корпорацій, фінансових установ і домогосподарств усіх країн на кінець 2020 р. досягла рекордних показників – \$188 трлн, що становить 230% від обсягів глобального виробництва. Підраховано, що для того щоб виплатити таку суму, за збереження сьогоднішніх показників продуктивності праці людству потрібно працювати понад два роки і при цьому нічого не споживати.

Значна частка у структурі світового боргу належить державним запозиченням. Як зазначається у жовтневому огляді *Fiscal Monitor*, опублікованому Міжнародним валютним фондом, співвідношення державного боргу до ВВП у середньому по всіх країнах світу на кінець 2020 р. наближається до 100%. Головний чинник такого зростання – нарощування державного боргу розвиненими країнами. В історичному контексті впродовж останніх десятиліть найбільшими світовими боржниками залишаються Сполучені Штати Америки та Японія – 110% та 250% ВВП відповідно, приблизно у півтора рази більше, ніж заробляє за рік Італія. Обсяги ВВП перевищують заборгованість Греції, Великобританії, Іспанії, Франції та багатьох інших країн Європи [1]. При цьому зазначимо, що США і Японія мають запас стійкості та інструменти з управління й урегулювання своїх боргів, тоді як можливості країн Європи здаються обмеженими.

Залучення позикових коштів можна розглядати як інструмент у механізмі забезпечення соціально-економічного розвитку країни, забезпечення необхідних темпів приросту ВВП та повної зайнятості, стримування інфляційних процесів, забезпечення фінансування соціальних програм, формування достатніх обсягів кредитних ресурсів для розвитку підприємницької діяльності, залучення необхідних обсягів іноземних інвестицій, а також як борговий тягар на національну економіку, оскільки за перевищення певного ліміту державний борг створює загрозу фінансовій безпеці [2, с. 373]. Чи стане державний кредит засобом для економічного зростання, чи навантаження на

бюджет країни залежить від ефективності управління державними запозиченнями.

Під управлінням державним боргом слід розуміти сукупність заходів, що приймаються державою в особі її уповноважених органів щодо визначення місць і умов розміщення та погашення державних позик, забезпечення гармонізації інтересів позичальників, інвесторів, кредиторів [3].

С.Л. Лондар та О.В. Тимошенко визначають управління державним боргом як сукупність державних заходів із визначення умов залучення коштів, їх розміщення і повернення, забезпечення необхідної платоспроможності держави [4].

На думку О.В. Жулина, управління державним боргом полягає у забезпеченні платоспроможності держави та передбачає комплекс заходів і процедур, які охоплюють увесь борговий процес – від залучення позики до її повного погашення [5, с. 319].

С.І. Юрій, В.М. Федосов управління державним боргом розглядають у широкому та вузькому значеннях. Так, у широкому розумінні управління державним боргом передбачає:

- формування одного з напрямів фінансової політики держави;
- координацію грошово-кредитної (монетарної) та фіскальної політики;
- узгодження взаємовідносин уряду та Національного банку з питань боргової політики;
- розроблення ефективних форм і методів зниження боргового тягаря.

Управління боргом у вузькому розумінні – це сукупність дій, пов'язаних із:

- підготовкою до випуску боргових зобов'язань держави;
- розміщенням боргових зобов'язань держави;
- наданням гарантій за борговими зобов'язаннями;
- проведенням операцій з обслуговування та погашення боргових зобов'язань [6].

Д.Л. Головачов процес управління державним боргом убаचाє у формуванні одного з напрямів економічної політики держави, пов'язаної з її діяльністю як позичальника, та містить такі функціональні елементи: безпосереднє управління, обслуговування та контроль [7].

Г.В. Кучер під системою управління державним боргом розуміє впорядковану певним чином сукупність об'єктів, суб'єктів, методів, важелів, інструментів, норм, стандартів, процедур, регламентованих нормами національного та міжнародного права, сформовану з метою оптимізації формування, перерозподілу й використання тимчасово вільних кредитних ресурсів в інтересах реалізації загальнонаціональних завдань і пріоритетів [8, с. 45].

На нашу думку, управління державними запозиченнями – це сукупність тактичних і стратегічних заходів, спрямованих на залучення та розподіл позикових коштів, які необхідні державі для забезпечення економічного зростання, погашення та обслуговування кредитів, визначення умов випуску державних цінних паперів, регулювання ринку державних запозичень та контролю над їх цільовим та ефективним використанням.

Система управління державними запозиченнями складається з таких елементів: об'єкта та суб'єкта управління, предмета управління, боргової політики, боргового механізму, системи обліку і контролю [9].

Об'єктами механізму управління державним боргом є довгострокові зобов'язання держави, запозичення із внутрішніх та зовнішніх джерел, а також розміщення та використання позикових коштів, погашення та обслуговування боргу.

Суб'єктами механізму управління державним боргом є органи, установи, організації, які відповідно до законодавства можуть здійснювати заходи з управління державним боргом, юридичні та фізичні особи, кредитори.

Предметом управління державними запозиченнями є державний борг як результат непередуманого управління фінансовими інструментами.

Боргова політика – це складова частина економічної політики держави, що реалізується через визначений комплекс заходів, пов'язаних із мобілізацією, розподілом, використанням, обслуговуванням та погашенням державою запозичених коштів.

Борговий механізм держави – це сукупність економіко-організаційних і правових форм, методів прийомів та процедур управління державним боргом, спрямованих на забезпечення потреб у додаткових фінансових ресурсах та ефективного використання залучених коштів, на здійснення своєчасного, у повному обсязі обслуговування державного боргу.

Облік та контроль державного боргу посідає важливе місце в системі управління державним боргом. Основна мета обліку запозичень – відобразити рух потоків фінансових ресурсів, боргових зобов'язань і формування повної інформаційної бази. Головними функціями контролю є інспектування виконання позичальником своїх зобов'язань за кредитами (позиками), які залучені державою або під державні гарантії.

Процес управління державним боргом складається з таких п'яти етапів:

I. Визначення доцільності здійснення державних запозичень. На даному етапі урядом визначаються цільові орієнтири залучення позикових коштів, умови кредитування, форма та мета запозичень, узгоджуються напрями (поточний чи капітальний), на які витрачатимуться запозичені кошти.

II. Залучення державних запозичень. На даному етапі держава в особі члена Кабінету Міністрів України або уповноваженого органу здійснює пошук кредиторів, визначає умови здійснення державних запозичень, у тому числі вид, валюту, строк та відсоткову ставку державного запозичення, оцінює вплив боргових зобов'язань на національні інтереси.

III. Використання залучених ресурсів. На цьому етапі здійснюється освоєння залучених коштів, скерування запозичень на реалізацію програмних цілей та напрямів. Зазначимо, що з погляду ефективності кредитні ресурси мають залучатися для інвестування в основні фонди і нематеріальні активи, а не на їх «проїдання» через покриття дефіциту державного бюджету, соціальні трансферти населенню, субсидії тощо. Причому інвестиції мають бути настільки рентабельними, щоб як мінімум відшкодувати затрати на обслуговування боргу.

IV. Оцінка боргових ризиків. На даному етапі здійснюється оцінка боргових ризиків (рефінансування, ліквідності, валютний, відсотковий, додаткових зобов'язань тощо), проводяться операції з мінімізації їхнього негативного впливу на державний бюджет. Важливим складником ефективного управління дер-

жавним боргом є розбудова системи боргового ризик-менеджменту як невід'ємної частини державного фінансового менеджменту.

V. Оптимізація обслуговування та погашення державного боргу. Цей етап передбачає погашення боргових зобов'язань держави, а у разі неспроможності повернення боргу – використання різноманітних реструктуризаційних схем [10, с. 46].

Основними напрямками ефективної політики управління державним боргом є: підтримання державного боргу на рівні, що забезпечує збереження економічної безпеки країни; здійснення постійного моніторингу динаміки боргових виплат, своєчасне і повне виконання зобов'язань із метою недопущення нарахування штрафних санкцій за прострочення, створення такої структури державних позик, щоб виконання зобов'язань за ними було пов'язане з найменшими витратами і мінімальним ризиком для економіки країни; створення системи управління державними запозиченнями, яка б забезпечувала цільове використання позикових коштів, координувала заходи щодо зниження рівня заборгованості, контролювала залучення і використання коштів.

Для інституційної підтримки управління державними запозиченнями можуть бути використані такі основні моделі: урядова, банківська та агентська.

Урядова модель інституційної підтримки полягає у тому, що основні завдання покладаються на Державне казначейство або Міністерство фінансів, які управляють державним боргом, а цілі боргового менеджменту узгоджуються із завданнями бюджетної політики країни.

Банківська модель інституційної підтримки являє собою управління боргом через центральний банк країни. Він коригує всі поточні операції на фінансовому ринку, розробляє боргову стратегію країни, управляє державним боргом, який підпорядковується, головним чином, меті грошово-кредитної політики держави.

Агентська модель формує окрему структуру або агентство, яке вибирає найбільш оптимальні методи

управління державним боргом. Операційні цілі та управління державним боргом розробляються та впроваджуються агентством з урахуванням ринкових методів і методів управління відповідно до урядових рішень. Усі функції управління державним боргом зосереджені в руках одного відомства [11].

Найменш ефективною вважається та модель, в якій функція управління державними запозиченнями здійснюється одночасно різними інститутами: центральним банком, Міністерством фінансів, агентством. Урядова та банківська моделі мають деякі недоліки, бо їм притаманна залежність поставлених завдань від цілей бюджетної та грошово-кредитної політики держави. На практиці часто використовують змішані моделі управління державним боргом.

Усі методи управління державним боргом можна розділити на адміністративні та ринкові. До першої групи належать: конверсія, консолідація, уніфікація, відстрочка погашення, списання, анулювання та ін. Друга група включає реструктуризацію, пролонгацію, рефінансування та ін. За основу за розмежування було прийнято таку ознаку, як узгодженість сторін під час прийняття рішення про застосування методу управління. Так, адміністративні методи характеризуються одностороннім ухваленням рішення про їх застосування з боку держави без отримання попередньої згоди з боку кредитора, а ринкові, своєю чергою, передбачають погоджувальний характер, тобто прийняттю рішення передусє переговорний процес між кредитором і позичальником, при цьому кредитори вправі вирішувати, чи погоджуватися на запропоновані умови або відмовитися від них.

Зазначимо, що методи та інструменти управління разом із принципами формують комплексний механізм управління. Класифікацію та сутність принципів управління державними запозиченнями подано в табл. 1.

Для визначення основних проблем управління державним боргом в Україні доцільно розглянути динаміку державного боргу (табл. 2).

Таблиця 1 – Принципи управління державними запозиченнями

Принцип	Суть принципу
<i>безумовності</i>	– безумовне виконання державою-позичальником усіх зобов'язань перед інвесторами і кредиторами, взятих на себе під час укладання договору позики
<i>прозорості та публічності інформації</i>	– дотримання відкритості і повної прозорості запозичень; – забезпечення доступу міжнародних рейтингових агентств до достовірної інформації про економічний стан у державі
<i>мінімізації ризиків</i>	– диверсифікація й оптимізація джерел запозичень, щоб максимально знизити вплив коливань кон'юнктури світового ринку капіталів і спекулятивних тенденцій ринку цінних паперів на ринок державних зобов'язань
<i>планування і прогнозування</i>	– прийняття рішень щодо управління державним боргом на основі обґрунтованих планів і прогнозів потреби держави у фінансових ресурсах
<i>мінімізації вартості державного боргу</i>	– мінімізація суми процентних платежів на обслуговування боргу; – скорочення зовнішньої заборгованості країни
<i>узгодженості та обґрунтованості</i>	– узгодження напрямів боргової політики з напрямками грошово-кредитної та фіскальної політики; – економічне обґрунтування рішень під час здійснення державних запозичень
<i>збереження фінансової незалежності</i>	– підтримання оптимальної структури боргових зобов'язань держави між резидентами і нерезидентами; – поступове заміщення зовнішнього запозичення внутрішнім
<i>оптимальності</i>	– підтримка оптимальності структури боргових зобов'язань за термінами обертання та погашення; – згладжування «пікових платежів»; – оптимальне співвідношення ризиків і витрат, пов'язаних із державним боргом
<i>забезпечення боргової безпеки країни</i>	– показники боргового навантаження повинні завжди знаходитися у безпечних межах

Джерело: сформовано на основі [6]

Таблиця 2 – Державний та гарантований державною борг України, млрд грн

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Державний борг	1334,3	1650,8	1833,7	1860,5	1761,4	2259,2
Внутрішній борг	508,0	670,6	753,4	761,1	829,5	1000,7
Зовнішній борг	826,3	980,2	1080,3	1099,4	931,9	1258,5
Гарантований державною борг	237,9	278,9	308,0	308,1	236,9	292,7
Внутрішній борг	21,5	19,1	13,3	10,3	9,6	32,3
Зовнішній борг	216,4	259,8	294,7	297,8	227,3	260,4

Джерело: сформовано на основі [12]

Аналізуючи дані, можна сказати, що зберігається тенденція до збільшення державного боргу країни. На кінець 2020 р. державний борг становив 2 259,2 млн грн. Аналізуючи структуру державного боргу країни можна зробити висновок, що протягом усього періоду у структурі боргу України переважає зовнішній борг, що у середньому становить 58%. Серед основних чинників збільшення рівня державного боргу протягом 2015–2020 рр. слід відзначити: покриття бюджетного дефіциту державними запозиченнями, значну частку кредитів в іноземній валюті, військові дії на території держави, фінансово-економічну кризу, дефіцит платіжного балансу країни тощо. Для вирішення боргових проблем Кабінет Міністрів України затвердив Середньострокову стратегію управління державним боргом на 2019–2022 рр. Серед основних заходів, що покладені для вирішення завдань Стратегії, виділено: збільшення частки держборгу у національній валюті; залучення іноземних інвесторів до інвестування у гривневі ОВДП; подовження середнього строку до погашення державних цінних паперів і забезпечення рівномірного графіка погашення держборгу; здійснення операцій з активного управління держборгом для зменшення пікових навантажень на бюджет та стимулювання попиту на державні цінні папери; проведення роботи із забезпечення повноцінного доступу України на міжнародний ринок капіталу; подальше вдосконалення політики управління держборгом шляхом створення та ефективного функціонування Агентства з управління державним боргом із використанням найкращих світових практик; збільшення довгострокового пільгового фінансування шляхом розширення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями [13].

Висновки. Отже, процес управління державними запозиченнями передбачає комплекс заходів із формування передумов для залучення фінансових ресурсів, оптимізації державного боргу та його структури, цільового використання позик, сплати відсотків за користування позиковими коштами і боргу в цілому. Під управлінням державними запозиченнями слід розуміти один із напрямів фінансової політики держави, що ґрунтується на продуманому та цілеспрямованому залученні запозичень; ефективному та раціональному використанні коштів; своєчасному погашенні та обслуговуванні боргу. Здійснюючи управління державним боргом, органи державної влади можуть використовувати широкий набір спеціальних інструментів (способів, методів). Зазначимо, що сьогодні все одно гостро стоїть проблема нераціонального запозичення, неефективного використання та несвоечасного виконання зобов'язань за державними запозиченнями, а також подальшої співпраці з МВФ, адже у структурі державного боргу частка кредитів, наданих міжнародними організаціями, становить 22%. Перші кроки для врегулювання питання управління державними запозиченнями зроблено, зокрема прийнято Середньострокову стратегію управління державним боргом на 2019–2022 рр. [13] та Постанову Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 «Про утворення Агентства з управління державним боргом України» [14].

Перспективою подальших досліджень є вивчення досвіду зарубіжних країн у питанні розв'язання боргових проблем, яким притаманні змішана та агентська моделі інституційної підтримки управління державними запозиченнями, а також необхідно порівняти завдання та функції, що покладено на Агентство з управління державним боргом України з аналогічними структурами розвинутих країн світу.

Список використаних джерел:

1. Світ загнав себе в борги, з яких не виборсається – і непогано почувається. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy> (дата звернення: 03.04.2021).
2. Вівчар О.Й., Солдак М.Ю. Особливості управління державним боргом та методи його удосконалення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 720. С. 371–376.
3. Управління державним боргом. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 03.04.2021).
4. Лондар С.Л., Тимошенко О.Б. Фінанси : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2009. 384 с.
5. Жулин О.В. Управління державним боргом з метою максимізації суспільного добробуту. *Управління проєктами, системний аналіз і логістика. Технічна серія*. 2012. Вип. 9. С. 319–322.
6. Фінанси : підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. Київ : Знання, 2012. 687 с.
7. Головачев Д.Л. Государственный долг: российская и мировая практика. Москва : ЧеРо, 1998. 176 с.
8. Кучер Г.В. Ефективність системи управління державним боргом в Україні. *Фінанси України*. 2012. № 6. С. 44–57.
9. Лютий І.О. Грошово-кредитна політики в умовах перехідної економіки : монографія. Київ : Атіка, 2000. 240 с.
10. Крайчак Є.В. Концептуальні засади управління державним зовнішнім боргом. *Економіка та держава*. 2018. № 3. С. 45–49.
11. Софієнко А. Міжнародний досвід управління зовнішнім державним боргом: уроки для України. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2017. № 4. С. 36–46.
12. Державний борг України. *Офіційний сайт Міністерства фінансів України*. URL: <https://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2021).

13. Про затвердження Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2019–2022 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 р. № 473. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2021).

14. Про утворення Агентства з управління державним боргом України : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.04.2021).

References:

1. Svit zahnava sebe v borhy, z yakykh ne vyborsaietsia – i nepohano pochuvaietsia [The world put itself into debt, from which it could not get out, but still it feels good]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy> (accessed 03 April 2021).
2. Vivchar O. Y., Soldak M. U. (2011) Osoblyvosti upravlinnia derzhavnym borhom ta metody yoho udoskonalennia [Features of management national debt and methods of his improvement]. *Journal of Lviv Polytechnic National University*, no. 720, pp. 371–376.
3. Upravlinnia derzhavnym borhom [Public Debt Management]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (accessed 03 April 2021).
4. Londar S. L., Tymoshenko O. B. (2009) *Finansy* [Finances]. Vinnytsia: Nova Knyha. (in Ukrainian)
5. Zhulyn O. V. (2012) Upravlinnia derzhavnym borhom z metoiu maksymizatsii suspilnoho dobrobutu [Public Debt Management to Maximize Public Welfare]. *Project Management, Systems Analysis and Logistics. Technical series*, vol. 9, pp. 319–322.
6. Yurii S. I. (ed.), Fedosov V. M. (ed.) (2012) *Finansy* [Finances]. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)
7. Holovachev D. L. (1998) *Hosudarstvennyi dolh: rossyiskaia y myrovaia praktyka* [Government Debt: Russian and Global Practice]. Moscow: CheRo. (in Russian)
8. Kucher H. V. (2012) Efektyvnist systemy upravlinnia derzhavnym borhom v Ukraini [Public debt management efficiency in Ukraine]. *Journal «Finance of Ukraine»*, no. 6, pp. 44–57.
9. Liutyi I. O. (2000) *Hroshovo-kredytna polityky v umovakh perekhidnoi ekonomiky* [Interest Rate Channel in a Transition Economy]. Kyiv: Atika. (in Ukrainian)
10. Kraichak Ye. V. (2018) Kontseptualni zasady upravlinnia derzhavnym zovnishnim borhom [Conceptual basics for the management of public external debt]. *Journal «Ekonomika ta derzhava»*, no. 3, pp. 45–49.
11. Sofienko A. (2017) Mizhnarodnyi dosvid upravlinnia zovnishnim derzhavnym borhom: uroky dlia Ukrainy [International experience of external public debt management: lessons for Ukraine]. *Journal of the Academy of Labour, Social Relations and Tourism*, no. 4, pp. 36–46.
12. Ministry of Finance of Ukraine (2021) The public debt of Ukraine. Available at: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg> (accessed 03 April 2021).
13. Verkhovna Rada of Ukraine (2021) Pro zatverdzhennia Serednostrokovoi stratehii upravlinnia derzhavnym borhom na 2019–2022 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy no. 473 vid 05.06.2019 [On approval of the Medium-Term Public Debt Management Strategy for 2019–2022: Law of Ukraine no. 473 dated 05.06.2019]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 03 April 2021).
14. Verkhovna Rada of Ukraine (2021) Pro utvorennia Ahentstva z upravlinnia derzhavnym borhom Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy no. 127 vid 12.02.2020 [On the establishment of the Public Debt Management Agency of Ukraine: Law of Ukraine no. 127 dated 12.02.2020]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed 03 April 2021).

Halaiko Nataliia

Lviv State University of Internal Affairs

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF GOVERNMENT BORROWING MANAGEMENT

The government debt is an integral part of the financial and economic system of any country. If it is used effectively, it acts as an additional resource for the national economy development. However, if it is used inefficiently, it becomes a heavy burden for the budget and, as a result, for the citizens of the country. It is about the effectiveness of government borrowing management that influence whether a government credit will become the means of economic growth or the burden on the country's budget. The article reviews the scientific approaches to the interpretation of "Public Debt Management" concept. Based on the theoretical research, it is determined that the government borrowing management is a set of tactical and strategic measures. These are aimed at attracting and distributing borrowed funds that are necessary for the state to ensure economic growth, repay and service loans, determine the conditions for issuing government securities, regulate the government borrowing market and control their targeted and effective usage. It is noted that the public debt management system consists of such elements as the object and subject of management, the scope of management, debt policy, and debt mechanism, accounting and monitoring system. The five stages of public debt management were defined and characterized: determining the feasibility of government borrowing; attracting government borrowing; using attracted resources, assessing debt risks; optimizing public debt servicing and repayment. There are three main models of the institutional support for government borrowing management; as agreed between the parties when deciding on the application of management method, all the methods of public debt management are divided into two groups: administrative and market. The directions of effective debt policy were outlined and the principles that should be followed when managing government borrowing were indicated. The main factors to increase the level of public debt of Ukraine during 2015-2020 were highlighted. The conclusions were formed and the problems of the further scientific researches were outlined.

Key words: public debt, public borrowing, public debt management, management system, debt policy.

JEL classification: H00, H11, H63